

Péče a ochrana

Aby mohlo být zajištěno trvalé zachování biotopů, které vznikly historickou hornickou činností, je nutné provádění odborné krajinné péče (např. odstraňování náletových dřevin nebo prosvětlení lesních porostů). Travinné porosty, které vznikly na podloží bohatém na těžké kovy, jsou prohlášeny evropskou směrnicí o ochraně stanovišť (92/43/EEC) v celé Evropské unii za cenné biotopy (kód stanoviště 6130), což je dobrým podkladem pro ochranu těchto jedinečných biotopů. V Sasku je mnoho cenných stanovišť chráněno ze zákona a jsou vyhlášena jako chráněná území nebo přírodní památky. Péče o ně je plánována a zajišťována ve spolupráci místních orgánů ochrany přírody s lokálními spolky pro ochranu přírody.

V České republice je ochrana významných lokalit, které jsou spojené s historickou hornickou činností, velmi omezená a mnoho stanovišť zarůstá. Pravidelná péče o stanoviště je zajištěna jen na místech, která jsou chráněna zákonem, jako např. přírodní rezervace Ryžovna a přírodní památka Přebuzské vřesoviště. Na mnoha místech je spontánní sukcese dřevin omezena chemismem půdy a klimatickými podmínkami. Jedinečným příkladem je cílené ovlivnění vodního režimu v lokalitě bývalé pískovny u Horná Blatné. Opětovné zamokření plochy by mělo zlepšit podmínky pro rozšíření druhů, které jsou vázány na zamokřenou půdu, jako např. zde se vyskytující plavuňka zaplavovaná (*Lycopodiella inundata*) a rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia*).

Kamenná halda u Kraslic (vrch Tišovec, CZ).

© Karel Kubal

Kontaktní partneři, zabývající se rozšířením biotopů, vzniklých historickou hornickou činností a péčí o ně (výběr):

Kontaktní místo/osoba:	Webové stránky/email:
Naturschutzstation Osterzgebirge	www.naturschutzstation-osterzgebirge.de/
Grüne Liga Osterzgebirge e.V.	http://osterzgebirge.org/de/
Untere Naturschutzbehörde Sächsische Schweiz-Osterzgebirge	Vedoucí odboru: bernard.hachmoeller@landrat-samt-pirna.de
NABU Kreisverband Freiberg e.V.	www.freiberg.nabu-sachsen.de/
Naturschutzzentrum Erzgebirge e.V.	www.naturschutzzentrum-erzgebirge.de
Přírodní park „Erzgebirge/Vogtland“	www.naturpark-erzgebirge-vogtland.de/
Krajský úřad Karlovy Vary	Odborný referent: martin.chochel@kr-karlovarsky.cz
Správa CHKO Slavkovský les	Odborný referent: petr.krasa@nature.cz
Krajský úřad Ústí nad Labem	Vedoucí odboru: burian.t@kr-ustecky.cz
RNDr. Petr Rojík Ph.D., Rotava	petr.rojik@email.cz
Ing. Čestmír Ondráček	Oblastní muzeum v Chomutově: ondracek@muzeumchomutov.cz

Ochrana a zachování vybraných biotopů, vzniklých (historickou) hornickou činností a zemědělským využíváním Krušných hor
2018 - 2020

Biotopy, vzniklé historickou hornickou činností

© Frank Müller

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung. Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar. 2014–2020

UNIVERZITA J. E. PURKYNE V ÚSTÍ NAD LABEM

Obsah projektu „FloraLith“

Pracovníci katedry ekologie a ochrany životního prostředí z botanického institutu na Technické univerzitě v Drážďanech a vědečtí pracovníci Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem si v rámci projektu vyměňují zkušenosti o ochraně kamenných biotopů – agrárních valů a biotopů, vzniklých historickou hornickou činností, v Krušných horách a péči o ně. Po zmapování rozšíření cílových druhů rostlin (předvýběr) a zhodnocení stavu vybraných ploch v projektovém území, se budou společně formulovat návrhy způsobů pro zachování těchto biotopů a rozvoj biologické rozmanitosti. Přeshraniční výměna dat představuje základ pro další spolupráci.

Nejen veřejnost, ale i vědecké publikum profituje z projektu – jsou např. pořádány exkurze a také bude publikován informační materiál. Na březen 2020 chystané diskuzní a informační setkání nabízí příležitost k přeshraničnímu navázání kontaktů a také k výměně informací a zkušeností. Na závěr projektu je chystaná prezentace výsledků v rámci závěrečné konference (na konci roku 2020). V posledním roce projektu budou publikovány dvě brožury v češtině a v němčině s informacemi o zpracovávaných biotopech.

Kontakt Lead Partner:

TU Dresden Institut für Botanik
AG Ökologie und Naturschutz
Dr. Frank Müller
Tel.: + 49 351 463 33012
E-Mail: frank.mueller@tu-dresden.de

Kontakt projektový partner:

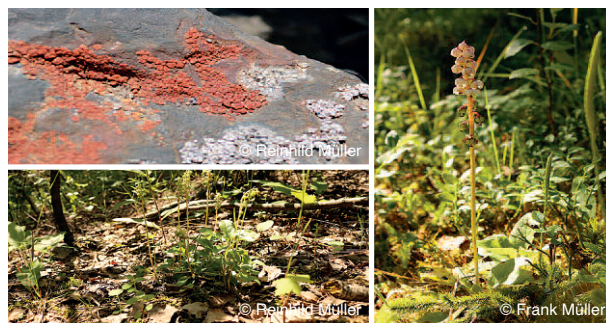
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
Doc. Karel Kubát
Tel.: + 420 475 283 695
Email: karel.kubat@ujep.cz

Hornické biotopy v Krušných horách

Příroda hraničního regionu Krušných hor byla v posledních 800 letech silně ovlivněna těžbou. Hledání kovů a jiných surovin zanechalo v krajině výrazné stopy, jako jsou např. výsypky hlušiny, lomy po těžbě šterku a písku nebo kamenolomy. Na těchto biotopech je v průběhu projektu podrobně mapována vyskytující se flora a vegetace. Pokud nebyly vzniklé biotopy nijak dále ovlivňovány, staly se často domovem pro vzácné rostliny a živočichy. Příkladem jsou travinné porosty, které vznikly na podloží bohatém na těžké kovy (těžební haldy) a lokální etablování jedinečných druhů mechorostů a lišejníků. V opuštěných kamenolomech (obzvláště po těžbě vápence) došlo často k vývoji bohatého rostlinného společenstva na malém prostoru, s výskytem řady vzácných a chráněných druhů.

Měkčička jednolístá (*Malaxis monophyllos*) (RL SN 1/ ČS CZ C1t) (vlevo) a plavuník zploštělý (*Diphasiastrum complanatum*) (RL SN 1/ ČS CZ C2b) (vpravo) na výsypce po těžbě vizmutu Luxberg (DE).

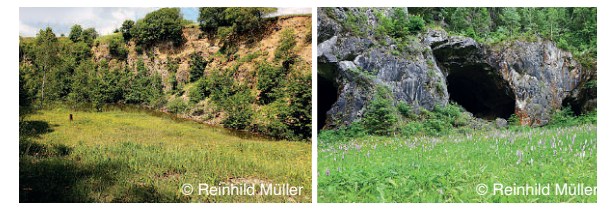

Lišejník na podloží s výskytem těžkých kovů (nahore vlevo), hruštička menší (*Pyrola minor*) (RL SN V/ ČS CZ C3) (vpravo) a hruštička jednostranná (*Orthilia secunda*) (RL SN 3/ ČS CZ C3) (vlevo dole) jsou druhy, které se často vyskytují na plochách vzniklých těžební činností.

Pro nově etablované, přírodě blízké biotopy, představují opakované zásahy do stanovišť ohrožení. Rekultivace výsypek, obnova činnosti v lomech nebo jiné další antropogenní vlivy mohou nově vzniklé biotopy nevratně ničit. Na druhou stranu je cílené narušování přirozené sukcese nezbytným předpokladem pro zachování jedinečné vegetace. Zarůstání stanovišť dřevinami, a tím způsobené větší zastínění, by mělo za následek snížení druhové pestrosti.

Výjimečná stanoviště v projektové oblasti

Nejvíce travinných porostů, které vznikly na podloží bohatém na těžké kovy, se nachází v oblasti okolo Freibergu (např. Tuttendorf, Muldenhütten, Halsbrücke, Brand-Erbisdorf). Několik málo těchto stanovišť bylo zmapováno také ve Východních Krušných horách (např. Niederpöbel u Schmiedeburgu) a také v okolí obcí Ehrenfriedersdorf a Johanngeorgenstadt. Vzhledem k tomu, že se zásadité horniny v Krušných horách nacházejí velmi zřídka, představují vápencové kamenolomy pro rostliny, které jsou specializované na tyto podmínky, velmi důležitá stanoviště. Významná místa výskytu vápnomilných rostlin byla v projektu podrobně zkoumána; nacházejí se např. v lomu u obce Kovářská (CZ), Hammerunterwiesenthal, ve vápence u obce Lengefeld a v údolí Gimmlitztal u obce Hermsdorf. K floristicky bohatým lokalitám patří také výchozy čedičových hornin. K nejvýznamnějším výchozům v projektové oblasti patří především vrch Mědník u obce Měděnec a přírodní rezervace Ryžovna nad obcí Abertamy.

Obzvláště botanicky bohaté lokality – vápencové lomy jako např. přírodní památka FND Kalkbruch Hammerunterwiesenthal (vlevo) nebo bývalý lom u obce Lengefeld ve Středním Krušnohoří (vpravo).